

ב"ה

**"הריני מקבל עלי
מצות עשה של
ואהבת לרעך כמוך"**

- קובץ למורה מס' 4 -

ניסן-אייר

"מצות אהבת ישראל היא שער הכניסה, אשר דרך בו יכול האדם לבוא לפני ה' אלוקים להתפלל"

(היום יום ב' תמוז)

לפניכם קובץ סיפורים נוסף בנושא אהבת ישראל, אותם תוכלו לספר לתלמידים, כהכנה לתפילה, אחת לשבוע (עדיף בתחילת השבוע).
התלמידים יאזינו לסיפור שיקרב לליבם את המסרים הנלמדים בתקופה זו במסגרת הנושא השנתי "ואהבת".
לאחר כל סיפור מופיעות נקודות לדיון קצר, שיוודא שהתלמידים הבינו את מסר הסיפור והפנימו מה הוא מלמד אותנו.
בקובץ זה, בהתאם לנושא התקופתי, הושם דגש על סיפורים המבטאים את העוצמה שב"שיתוף פעולה". בהתאם לכך, מומלץ לכוון את הילדים לנהל את הדיון בסוף הסיפור שמצריך שיתוף פעולה – לערוך דיון בזוגות ולאחר מכן להשמיע את דעותיהם במליאה.
ידוע כוחו של הסיפור החסידי לטעת בלב השומעים יראת שמים ומידות טובות. אין ספק שסיפורי "הריני", יסייעו לתלמידים לגשת לתפילה בצורה ראויה.

* * *

שימו לב:

הסיפורים מופיעים כאן בלשון לא מעובדת, ומיועדים לקריאה על ידכם, על מנת לספר אותם לתלמידים בשפה המתאימה להם.

* * *

מומלץ למנף את הסיפור והדיון להחלטה שבועית עם התלמידים בנושא אהבת ישראל. לצורך כך תמצאו באתר שלטים עם פתיח קבוע: **"הריני מקבל עלי..."**, המיועדים להשלמה שבועית של ההחלטה הכיתתית ותלייה בכיתה.

יחד, לא לבד

רבי יהונתן אייבשיץ קיבל לחתונתו עשרת אלפים מטבעות זהב כנדוניה. הוא שם את הכסף במקום שמור, והלך כהרגלו ללמוד תורה בבית המדרש יומם וליל.

באותם ימים התחילו הגויים לבנות בית עבודה זרה מול בית המדרש. חברו של רבי יונתן ללימוד, לא יכול היה לסבול את מראה בית העבודה זרה המפואר שקם מול בית המדרש. במיוחד הפריע לו הפסל המוזהב שהעמידו הגויים בחזית הבניין. הדבר הפריע לו בכל פעם שהרים את עיניו מן הספר, והוא החליט לעשות מעשה.

בשעת לילה מאוחרת נטל החברותא גרזן בידיו וטיפס אל גג הבנין. הוא נתן מכה ושתיים לפסל עד שהוא נותץ כליל. חיש מהר הוא ברח משם, אך שוטרים שעברו במקום תפסו אותו והוא נלקח למאסר.

בבוקר, כל העיר סערה. השמועה על הנעשה בלילה הלכה ופשטה. היה ברור לכולם כי היהודי נכנס לצרה גדולה. בית המשפט, פסק פה אחד כי המעשה הינו חמור ביותר, ורק עונש מוות יכפר על העוון.

בלילה שלפני ביצוע גזר הדין, הגיע אל בית המדרש אחד הסוהרים השומרים בבית הכלא ובפיו הצעה שלא היה ניתן לסרב לה. "תנו לי עשרת אלפים מטבעות זהב, ואני אדאג כי היהודי עוד הלילה יהיה חופשי" אמר הסוהר.

"עשרת אלפים מטבעות זהב זהו סכום עצום". אמרו יושבי בית המדרש זה לזה, "אבל אין מחיר גבוה מידי ליהודי" סיכמו והלכו בזריזות איש לביתו ולידידיו לגייס את הכסף הנדרש.

רבי יהונתן ידע כי בביתו ישנו את כל הסכום הנדרש, אותו שמר מאז חתונתו. הוא רץ בהתרגשות אל ביתו, הוציא את המטמון ממסתורו, רץ חזרה אל בית המדרש והעניק לסוהר את עשרת אלפים מטבעות הזהב. הסוהר לקח את הכסף מרוצה, והלך לבצע את חלקו בעסקה.

כעבור שעה קלה, חזרו היהודים אל בית המדרש וסכומי כסף בידיהם. הם התפעלו לשמוע כי רבי יונתן כבר העניק לסוהר את מלוא הסכום, וביקשו להשתתף עימו במצווה ולשאת עימו בנטל הכבד.

אבל רבי יהונתן סירב בכל תוקף לקבל מהם כל סכום, הוא הודיע להם כי אינו מעוניין לחלוק עמם במצווה הגדולה "נתתי את הכסף בלב שלם ואין ברצוני לוותר על המצוה" אמר.

כעבור שעה קלה הופיע היהודי שנכלא. אנשי הקהילה החביאו אותו במקום מסתור, עד שיוברח אל מחוץ לגבולות המדינה. שמחה גדולה הייתה בלבבות כולם.

סיפור מס' 21 | שבוע פרשת שמיני (כ"ב-כ"ז ניסן)

רבי יהונתן נמנע מלחזור לביתו. הוא לא ידע כיצד יגיבו אשתו וחזקתו על ש'בזבז' את כל כספי הנדוניה. והוא החליט ללכת לבית אחד מידידיו ולהסתתר שם.

כעבור כמה ימים הוא שב לביתו בחשש, אך להפתעתו קיבלה אותו אשתו בפנים מאירות. היא קראה לו אל אחד החדרים הפנימיים, והצביעה על שק גדול. "אמש הופיע פה הסוהר ובידיו השק זה. הוא אמר כי במשטרה חושדים בו שהוא זה שהבריח את היהודי מהכלא. הוא הסביר שהוא חושש שהכסף ימצא בביתו, לכן הוא מבקש שנשמור לו על הכסף, עד שהוא בעצמו יבוא לקחת את השק".

"היום בבוקר במהלך מרדף מעל הגשר, קפץ הסוהר לנהר וטבע, כך שהכסף נשאר אצלנו" סיימה האשה.

רבי יהונתן שמע את הדברים והתעטף בהרהורים נוגים. הוא לא הבין מדוע הקב"ה כביכול דחה את ההקרבה שלו. אחרי תענית של שלושה ימים, הוא ערך שאלת חלום ושאל מדוע לא קיבלו את מנחתו.

מן השמים השיבו לו שהוא טעה בכך שלא רצה לשתף יהודים אחרים יחד איתו במצווה היקרה. הוא רצה את כל המצווה לעצמו, אבל המצווה היתה מתקבלת יותר, אילו היה עושה אותה במשותף עם יהודים נוספים שרצו לזכות בה.

(על פי 'בין הדגים לזמירות' לפרשת נח)

דיון "הריני" כיתתי בעקבות הסיפור:

- למי נתן רבי יונתן את כל הכסף שלו? עבור מה?
- נסו לחשוב בזוגות על תשובה לשאלה הבאה:
לפני רבי יהונתן היו שתי דרכים לקיים את מצוות פדיון שבויים: לתת לבד את התשלום כולו או לתת לחבריו להשתתף.
איזו דרך נראית נעלה יותר, ואיזו דרך באמת יותר טובה? נסו לחשוב מדוע...

הצנחן הוצא אנני

(סיפור לרגל ב' אייר)

שני חסידים חיו בעיר ויטבסק, ר' לייב פוזין ור' שמואל ברין. שניהם היו עשירים גדולים, וגם עסקו בתורה ובמעשים טובים.

אך הנה, התהפך הגלגל על ר' שמואל. סוחרים רמאים טמנו לו מלכודת והוא התרושש מכל רכושו הרב בבת אחת ואף נותר בעל חוב.

בימי האביב, קודם לחג הפסח, נסע ר' לייב וביקר בחצרו של הרבי המהר"ש בלויבאוויטש. כשנכנס ל"יחידות" שוחח עם הרבי אודות עסקיו וביקש ברכה להמשך הצלחה. לפני שיצא, הוא הזכיר בצער גם את מצבו של ידידו החסיד ר' שמואל, הוא סיפר לרבי איך ר' שמואל הפסיד את כל רכושו. "מצבו עכשיו קשה מאוד. צדיק הוא ה' ודן דין אמת, ואם כך עשה מסתבר שכך צריך להיות, אך הרחמנות על ר' שמואל גדולה מאוד..." אמר ר' לייב לרבי.

הרבי האזין בקשב לדברים, עצם את עיניו הקדושות ונראה היה מתעמק במחשבותיו, אך שתק ולא אמר דבר.

כעבור מספר שבועות, שריפה גדולה פרצה וכלתה את סחורת הפשתן של ר' לייב. הנזק היה רב והוערך בשווי של עשרות אפלי רובלים. חלפו מספר ימים ואף בביתו עלתה האש ואכלה רכוש רב בשווי עשרים אלף רובלים.

ר' לייב היה שבור ורצוף מהמכה הנוראה. הוא לא ידע כיצד יוכל לעמוד ולהשתקם ממצב כה עגום. הוא החליט לנסוע ללויבאוויטש ולספר לרבי על צרותיו. כשנכנס אל הרבי סיפר בדמעות כיצד תוך ימים מספר איבד סכום כה עצום של חמישים אלף רובל.

הרבי הביט בו בעינים חודרות, ואז אמר: "כאשר ר' שמואל ברין, ידידך, הפסיד את כל רכושו, לא איבדת את שיווי משקלך ולא יצאת מגדרך. הצלחת אפילו למצוא דברי תנחומים על מצבו הקשה, תוך שאתה מצדיק עליו דין שמים. ואילו על הפשתן והחנות שבבעלותך שעלו באש - ממאן אתה להתנחם, זועק ומרעיש עולמות... מדוע? אין זאת אלא שה"הוא" וה"אני" אצלך הם שני דברים נפרדים לגמרי..."

יצא ר' לייב מן החדר. מחשבות טרדו את מנוחתו ולא הניחו לו "בשלי הגיעה הצרה הזו! בגלל שהצדקתי את הדין על ידידי ר' שמואל". הוא התהלך מצד לצד מנסה למצוא תיקון למעשיו, אך ללא הועיל. כעבור יומיים הוא החליט להיכנס שוב אל הרבי ולבקש ממנו דרך תשובה.

הוא נכנס שוב ליחידות וביקש מהרבי תיקון למעשיו. לאחר שהאזין לדבריו, הרים הרבי את עיניו הקדושות ואמר: "מקובל בידי בשם הבעש"ט, שכל החורף את דינו של חברו, הן לטוב והן לרע, פוסק הוא את הדין על עצמו. המצדיק דין שמים על חברו ואינו מצטער באמת בצרתו, הרי הוא מקטרג על עצמו, ואילו המשתתף בצערו של חברו אף הוא בא על שכרו".

סיפור מס' 22 | שבוע פרשת תזריע מצורע (כ"ט ניסן-ד' אייר)

לאחר רגע של שתיקה, הוסיף הרבי והורה: "עתה, סע בחזרה לעירך, והענק לר' שמואל הלוואה של שלושת אלפים רובל במזומן, ללא שום רווח, כדי שיוכל לקנות סחורות ולהוליקם ברפסודות לריגה. את הכסף תיתן לו בעין יפה, בשמחה, ומתוך הודאה לה' יתברך על שזיכה אותך לגמול חסדים. ובנוגע אליך - סע למוסקבה לקנות סחורה לחנותך, וה' יתברך ימלא את חסרונך בכפל כפליים".

ר' לייב שב לויטבסק, והעניק לר' שמואל את ההלוואה. לאחר מכן נסע הוא אל מוסקבה וסיפר לסוחרים את אשר אירע לו וכיצד ניזוק מן השריפה. להפתעתו, הסוחרים הודיעו לו כי יהיו מוכנים להשתתף איתו בחצי הנזק ואף למכור לו סחורה בהקפה עד אשר ירוויח ממכירת הסחורה.

לא עבר זמן רב ושניהם, ר' שמואל ור' לייב, נעשו שוב גבירים גדולים ומפורסמים, מחזיקי תורה ומכניסי אורחים שבתם פתוח לכל נצרך.

(על-פי 'בין הדגים למירות' לפרשת בחוקת')

דיון "הריני" כיתתי בעקבות הסיפור:

- מי עזר לר' שמואל להתאושש? על מה ביקש ר' לייב דרך תשובה?
- נסו לחשוב בזוגות על תשובה לשאלה הבאה:
לפי הסיפור, איך מתאים להגיב כששומעים חלילה שליהודי אחר קרה משהו לא טוב?

אצבע אחת שלי

זה היה בזמן שבית המקדש היה קיים. יהודים נרגשים הצטיידו בקורבנות ובנדבות להביא איתם לבית המקדש. רק אחד הסתובב ביניהם בידיים ריקות. היה זה רבי חנינא בן דוסא, התנא הצדיק המפורסם שהיה גם עני מרוד.

רבי חנינא רצה מאד להביא גם הוא נדבה כלשהי לבית המקדש. הוא יצא אל מחוץ לעיר והחל לחפש משהו בעל ערך. חיפש וחיפש ולבסוף מצא אבן גדולה ויפה, בה יוכלו להשתמש בבית המקדש.

במשך זמן רב הוא ניקה, סיתת והבריק את האבן. התוצאה לבסוף הייתה יפה בהחלט. אבל, כיצד הוא יוכל להעלות לבדו את האבן הכבדה לירושלים, מרחק הליכה רב?

עמד וחשב מה יוכל לעשות, ולפתע, כמו משום מקום, צצו חמישה אנשים. הם היו לבושים כסבלים, והם הסכימו לסחוב עבורו את האבן תמורת תשלום נמוך ביותר.

רק תנאי אחד היה להם, שגם רבי חנינא עצמו ישים אצבע אחת שלו תחת הסלע, יחד איתם. שהוא יהיה שותף למאמץ, אפילו רק באצבע אחת.

הסכים רבי חנינא בשמחה, הניפו הפועלים את האבן הגדולה, נתן רבי חנינא בן דוסא את אצבעו, ולפתע מצא את עצמו בירושלים כשהאבן למרגלותיו, והפועלים נעלמו ואינם!

נפעם ומתפלא הוא עשה את דרכו ללשכת הגזית, שם ישבו חכמי הסנהדרין. הוא ביקש מהם לסייע לו לאתר את הפועלים כדי לשלם להם את שכרם.

החכמים הבינו מיד במה מדובר. "הסר דאגה מליבך" הם אמרו לו. "אלו לא היו אלו אנשים רגילים; אלו היו מלאכי השרת שבאו לעזרתך".

(על פי המדרש בקהלת רבה)

דיון "הריני" כיתתי בעקבות הסיפור:

- איזו מתנה רצה רבי חנינא להביא לבית המקדש?
מי הגיע לעזור לו? מה זה מלמד אותנו עליו ועל המתנה שלו?
- נסו לחשוב בזוגות על תשובה לשאלה הבאה:
האם המלאכים באמת היו צריכים את עזרתו של התנא הקדוש?
למה לפי דעתכם הם ביקשו ממנו שיעזור להם גם הוא עם אצבעו?

כמור ממש

הצדיק רבי אלימלך מליז'נסק היה נוהג לצאת לגלות בעיירות רחוקות יחד עם אחיו רבי זושא מאניפולי על מנת לזכר את גופם ולכפר על עוונות ישראל. הם לא נחלו כבוד רב באותם מסעות. השניים היו סופגים ביזיונות, עלבונות, ולעיתים נחשדים על לא עוול בכפם. כך עבדו לזכר את עצמם ולרכוש מדרגות עליונות בעבודת הבורא.

חלק נכבד מהסיגופים ומהייסורים של הגלויות תפסו הגעגועים למשפחותיהם. ימים רבים היו מנותקים מבני המשפחה מבלי לדעת מה שלומם.

באחת מן הפעמים, בחזור מגלות ממושכת בעיירות נידחות, חזר רבי אלימלך לעירו. הוא נכנס בשערי העיר וצעד ברחוב הראשי אל עבר ביתו. סוף סוף יוכל להיפגש עם משפחתו היקרה, אותה כבר זמן רב שלא ראה.

על ידו חלפה עגלת נוסעים בדרכה אל היציאה מן העיר. מתוך העגלה בקעו קולות רמים שהסבו את תשומת ליבו.

"אוי!", נאנח אחד, "נשמה טובה הוא אלעזר'ל! אנו מוכרחים לנסות כל שאפשר כדי להציל את חייו".

חברו החרה-החזיק אחריו: "אכן, אכן", אמר בדאגה, "אסור לחסוך בהוצאות. הלוואי שהפרופסור יסכים לרפאו".

העגלה המשיכה בדרכה, אבל הדברים ששמע רבי אלימלך פגעו בליבו כחץ. הוא נאלם דום, חרדה עמוקה מילאה את ליבו. אוי וי! - חשב - הלוואי אלעזר'ל הוא בנו-יקירו, אלעזר שלו! ה' ירחם, מי יודע מה אירע לו? מדוע צריך לנסוע להביא פרופסור מיוחד כדי להציל את חייו? האם לקה במחלה קשה חלילה?

כעבור רגע, התעשת רבי אלימלך, נטל את תרמילו והמשיך בצעדים מהירים בדרכו אל ביתו.

ליד הבית הבחין בהתקהלות. כמה יהודים עמדו ושוחחו בלהט, והוא כבר הבין מעצמו על מה הם משוחחים. "הוא חולה אנוש", שמע מרחוק, ורבי אלימלך לא ידע את נפשו.

הוא התקרב עוד מעט למקומם, ועתה יכול היה להאזין לדבריהם בבהירות. הוא שמע עוד כמה מילים, והתמונה התבהרה. לא מדובר באלעזר'ל שלו, אלא באלעזר'ל השכן, בנו של יחזקאל הבלן.

רבי אלימלך נשם לרווחה. אבן ענקית ירדה מלבו. הסיוט הנורא התפוגג כלא היה.

סיפור מס' 24 | שבוע פרשת אמור (י"ג-י"ח אייר)

אבל אז נדרך שנית וקפא על עומדו. מחשבה חדשה וחמורה פילחה את ליבו וזעזעה את נפשו. לא ייתכן! הרהר. הוא תפס את ראשו בשתי ידיו ופרץ בבכי מר. "אוי, מיילך מיילך!", זעק בבכי, "מה אירע לך? לשם מה יצאת לגלות ארוכה כל-כך, כיתת את רגליך וסיגפת את גופך? מה התועלת בכל זה, אם עדיין אתה מרגיש הבדל בין אלעזר'ל בנך לאלעזר'ל שני, בנו של הבלן? היכן היא מצוות אהבת ישראל, האומרת שעליך לאהוב כל יהודי כמוך ממש? הכיצד רווח לך למשמע הבשורה שבנך בריא ושלם ושהחולה הוא ילד יהודי אחר?"...

עמד רבי אלימלך ברחובה של עיר, שרוי בסערת נפש עצומה, ועשה דין וחשבון נוקב עם עצמו.

הוא הביט בביתו שבקצה הרחוב. ליבו מלא בגעגועים אל בני משפחתו היקרים. אך ההחלטה נפלה.

קול צלול בקרבו אמר לו שטרם הגיע הזמן. עדיין לא השיג את מידת אהבת ישראל השלמה שאליה הוא שואף.

רבי אלימלך סב על עקבותיו, ופנה לגלות נוספת.

(על פי שיחת השבוע גליון 1431)

דיון "הריני" כיתתי בעקבות הסיפור:

- מה חשב רבי אלימלך כשנכנס לעיר, ומה גילה כשהתקרב לביתו? מדוע זה גרם לו לצאת לגלות חדשה?
- נסו לחשוב בזוגות על תשובה לשאלה הבאה:
קל לנו לשמוח יותר בשמחת עצמנו מאשר בשמחת האחר, ולהצטער יותר בצער עצמנו מאשר בצער האחר. שתפו וספרו אם קרה לכם פעם שהרגשתם שמחה או דאגה אמיתית עבור מישהו אחר.

עשירי למנין

הסיפור הבא התרחש בבית הוריו של הרבי, בשנים שבהן כל התעסקות בפעילות יהודית היתה מסוכנת ואסורה.

באחד הלילות, בשעה 11, נשמעה נקישה על דלת ביתו של רבי לוי יצחק שניאורסאהן, רב העיר דנייפרובסק. אל הבית נכנסה אישה מבוגרת, כשהיא מסתכלת לכל עבר לוודא שאין איש בבית מלבד הרב ומשפחתו.

"רבי" היא לחשה, "אני באה כעת מעיר רחוקה שאינני יכולה לנקוב בשמה. בעוד שעה, בחצות הלילה, יבואו לכאן בתי וחתני. שניהם מכהנים בתפקידים ממשלתיים בכירים ובואם לכאן כרוך בסכנה מרובה. רק לאחר בקשות ותחנונים מצדי הבטיחו לי לבקר אצל רב יהודי שיסדר להם חופה וקידושין כדת וכדין. אך הם התנו עמי שהחופה תתקיים אך ורק בביתך, אדוני הרב, ולא אצל שום רב אחר. לשם כך הקדמתי לבוא כדי שתוכל להתכונן לקראת בואם."

בדיוק בחצות הלילה הגיעו השנים לבית הרב. הם הועברו מיד לחדר צדדי כדי להסתירם מעין רואים.

הרב התחיל בהכנות לחופה. ראשית, יש להשיג מנין יהודים. השעה כבר אחרי חצות, הרחוב שומם וריק ונפש חיה לא נראית בו. רבונו של עולם, מאין ניתן להשיג בשעה כזו עוד שמונה יהודים למנין?!

את החופה יש להעמיד הלילה בכל מחיר. כל דחיה לא באה בחשבון. יש להשיג שמונה יהודים כשרים, כלומר, אנשים שאפשר לסמוך עליהם אשר ישמרו סוד ולא יספרו לאיש מכל אשר ראו. אחרת, חיינו של הרב, של הזוג הצעיר ושל שאר הנוכחים בסכנה.

לא עברה מחצית השעה ובחדר כבר היו תשעה יהודים. רק אחד חסר, עשירי למנין... מה עשה הרב?

באותו בנין בו הוא התגורר, הוטל מטעם השלטונות על אחד הדיירים, צעיר יהודי, לשמש כיושב ראש ועד הבית. מה היה תפקידו? הוא היה צריך לבדוק ולעקוב אחרי מה שקורה בבית הרב ולוודא כי לא נערכים בבית טקסים דתיים כלשהם. אם הוא רואה משהו חריג, עליו כמובן לדווח על כך מיד.

והנה, שלח הרב לבקש מהאיש הזה, שיבוא לבית הרב.

סיפור מס' 25 | שבוע פרשת בהר-בחוקות (כ'-כ"ה אייר)

כאשר הוא הגיע, הסביר לו הרב שהוא רוצה לצרפו כעשירי למנין בכדי שיוכל לסדר קידושין לזוג יהודי צעיר אשר בא הערב בברית הנישואין.

"אני?!" - קפץ הלה כנשור נחש.

"כן, אתה!" היתה תשובת הרב.

רגע אחד עבר, והיהודי ניגש במהירות אל החלונות, סגר את התריסים, ואז התיישב בשקט וציפה בדריכות לבאות.

הרבנית הביאה מפה גדולה אשר דומה היתה לפרוכת של חופה, וארבעה מבין הנוכחים החזיקו בארבע פינותיה, משל היו עמודים חיים...

כאשר גמרו לכתוב את הכתובה קראו לחתן ולכלה ממחבואם אשר בחדר השני. פני הכלה היו מכוסים וגם החתן השתדל לכסות את פניו שלא יכירוהו.

החופה התחילה. נרות לא הודלקו בגלל פחדם של החתן והכלה. הרב סידר את הקידושין, בירך את שבע הברכות, החתן קידש את הכלה בטבעת ובאמירת "הרי את מקודשת לי", גם שבע ההקפות נערכו מסביב לחתן כנהוג. כשהכל נגמר בשעה טובה ומוצלחת, החתן והכלה מיהרו להסתלק מן המקום.

עוד ערב של מסירות נפש הסתיים בבית הרב. והפעם, בשיתוף פעולה הכרחי של יהודים יקרים נוספים.

(על פי תיאורה של הרבנית חנה שניאורסאהן)

דיון "הריני" כיתתי בעקבות הסיפור:

- מה היה חסר לרב כדי לקיים את החופה? אל מי הוא פנה, ומדוע זה היה מסוכן במיוחד?
- נסו לחשוב בזוגות על תשובה לשאלה הבאה:
ישנן לא מעט מצוות שמצריכות יותר מיהודי אחד, כדי לקיים אותן. האם תוכלו לתת דוגמאות למצוות נוספות המחייבות שיתוף פעולה בין יהודים?